

Bezpečnost a kvalita zemědělských produktů. Geneticky modifikované organismy a produkty.

JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

Zemědělské produkty

- ▶ produkty rostlinné a živočišné výroby a rybolovu, jakož i výrobky po prvotním zpracování, které mají s těmito produkty přímou souvislost ([čl. 38 SFEU + příloha I](#))
 - ▶ „Od potravin přes krmiva až po paliva“
- ▶ Prvovýroba
 - ▶ produkce produktů rostlinné a živočišné výroby uvedených v příloze I Smlouvy, aniž by byly provedeny jakékoli další operace měnící povahu těchto produktů
 - ▶ Včetně přepravy, skladování a manipulace v místě výroby
 - ▶ chov zvířat nebo pěstování plodin, včetně sklizně, dojení a chovu zvířat určených k produkci potravin před porážkou, lov zvířat, rybolov a sběr volně rostoucích plodů

Potraviny – pojem

- ▶ jakákoli látka nebo výrobek
- ▶ zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované
- ▶ určené ke konzumaci člověkem nebo u nichž lze důvodně předpokládat, že je člověk bude konzumovat
- ▶ Negativní vymezení
 - ▶ Krmiva !!!Srovnatelné požadavky!!!
 - ▶ živá zvířata, pokud nejsou připravena pro uvedení na trh k lidské spotřebě;
 - ▶ rostliny před sklizní;
 - ▶ léčivé přípravky; kosmetické prostředky; tabák a tabákové výrobky; omamné a psychotropní látky; rezidua a kontaminující látky

Kvalita, jakost a bezpečnost potravin

- Kvalita = multikriteriální parametr
 - Hygienické, nutriční, technologické, sensorické a informační, ekonomické, užité aspekty
 - očekávání spotřebitele
 - „průmyslové tajemství“
- Jakost ≠ kvalita
 - soubor charakteristických (analytických a sensorických) vlastností jednotlivých druhů, skupin a podskupin potravin
 - jejichž limity jsou stanoveny tímto zákonem, prováděcím právním předpisem anebo přímo použitelným předpisem Evropské unie
- Bezpečnost ≠ kvalita
 - Zdravotní a hygienická nezávadnost s ohledem na
 - obvyklé podmínky použití
 - informace poskytnuté spotřebiteli
 - není škodlivá pro zdraví
 - není nevhodná pro lidskou spotřebu

Potravinové právo

- ▶ Právní a správní předpisy použitelné ve Společenství nebo na vnitrostátní úrovni pro potraviny obecně, a zejména pro bezpečnost potravin;
 - ▶ vztahují se na všechny fáze výroby, zpracování a distribuce potravin a rovněž krmiv, která jsou vyrobena pro zvířata určená k produkci potravin nebo kterými se tato zvířata krmí
- ▶ Povinné subjekty potravinového práva
 - ▶ Provozovatel potravinářského podniku
 - ▶ Provozovatel krmivářského podniku
 - ▶ Ziskový nebo neziskový
 - ▶ Veřejný nebo soukromý
 - ▶ Výkon činnosti související s jakoukoli fází výroby, zpracování a distribuce potravin nebo krmiv
 - ▶ Odpovědnost za řízení podniku v souladu s potravinovým právem

Cíle potravinového práva

- Vysoká úroveň ochrany lidského života a zdraví
 - + ochrana zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin
 - + ochrana životního prostředí
 - + ochrana zájmů spotřebitelů
- Volný pohyb potravin a krmiv

Pěstování rostlin

Zdraví rostlin
Rostlinolékařská péče

Šlechtění

Hnojiva

Rostlinné
produkty

Chov zvířat Welfare zvířat

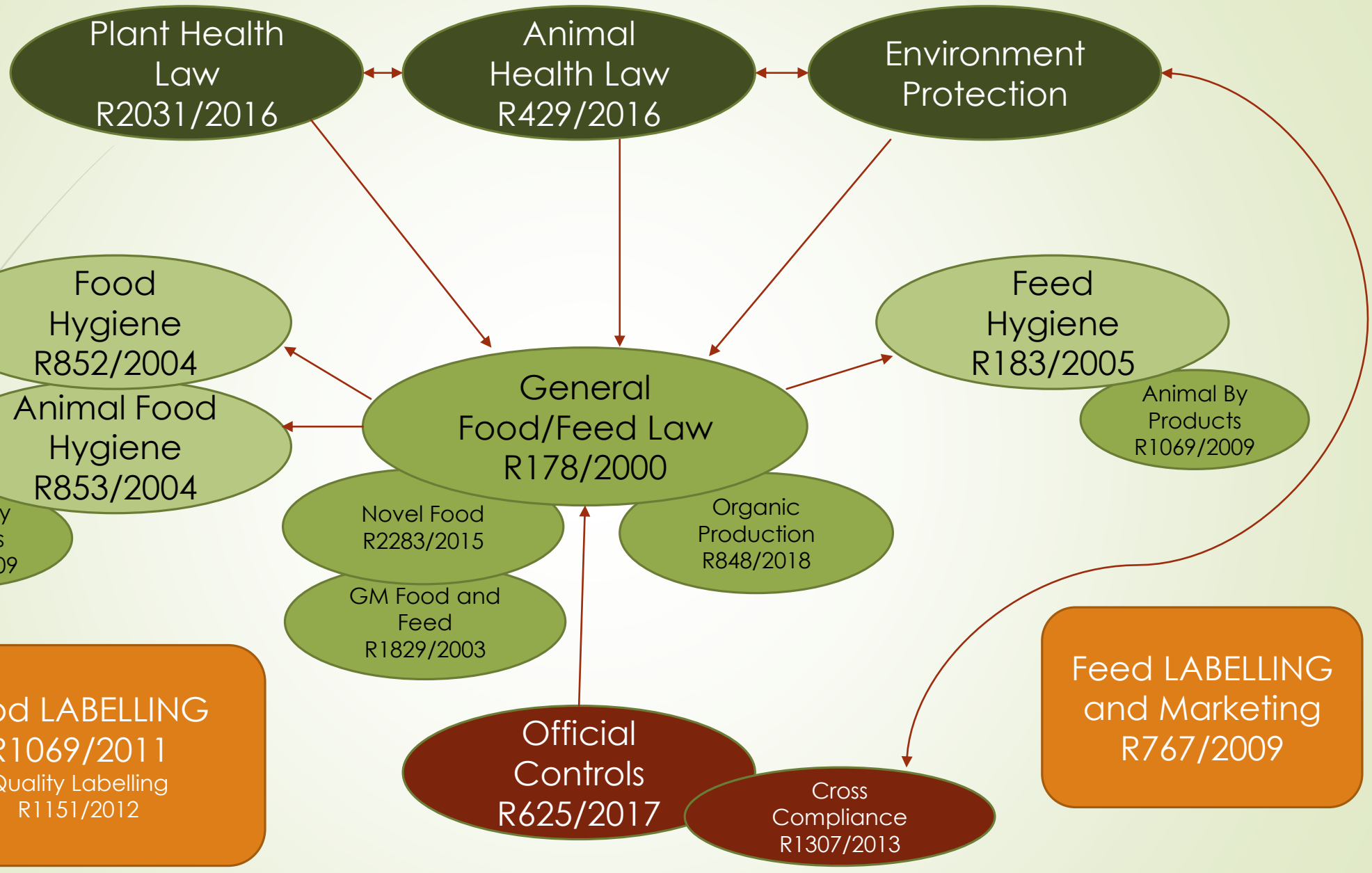
Zdraví zvířat
Veterinární péče

Plemenitba

Krmiva

Živočišné
produkty

Vedlejší
živočišné
produkty

Food LABELLING
R1069/2011
Quality Labelling
R1151/2012

Official Controls
R625/2017

Cross Compliance
R1307/2013

Feed LABELLING and Marketing
R767/2009

Zásady potravinového práva

Vysoká úroveň ochrany

Od vidlí po vidličku

Analýza rizika

Předběžná opatrnost

Transparentnost

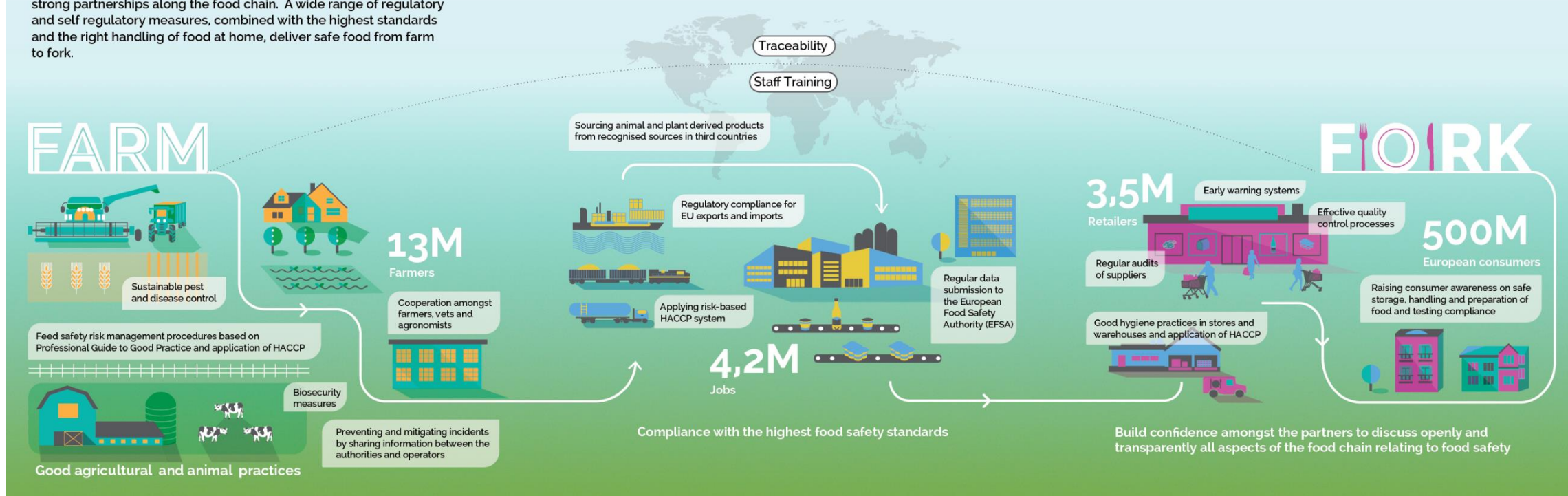
Flexibilita

Ochrana zájmů spotřebitelů

SAFE FOOD FOR CONSUMERS FROM FARM TO FORK

Food safety, from farm to fork, is paramount and is dependent on strong partnerships along the food chain. A wide range of regulatory and self regulatory measures, combined with the highest standards and the right handling of food at home, deliver safe food from farm to fork.

Sources:

FEFAC (European Feed Manufacturers' Federation) www.fefac.eu
 COPA COGECA www.copa-cogeca.eu
 CELCAA (European Liaison Committee for the Agricultural & Agri-Food Trade) www.celcaa.eu

FoodDrinkEurope www.fooddrinkeurope.eu
 EuroCommerce www.eurocommerce.eu
 BEUC (The European Consumer Organisation) www.beuc.eu

EVROPSKÝ ÚŘAD PRO BEZPEČNOST POTRAVIN

- Nezávislé vědecké referenční pracoviště
- Poskytování vědeckých stanovisek a vědecké a technické podpory pro legislativní a politickou činnost
- Shromažďování a analýza údajů umožňující charakterizovat a sledovat rizika

Požadavky potravinového práva

Požadavky potravinového práva

- ▶ Sledovatelnost
 - ▶ možnost zjistit původ potraviny včetně dílčí látky ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce
 - ▶ „krok vpřed, krok vzad“
 - ▶ Schopnost a povinnost identifikovat bezprostředního dodavatele i přímého odběratele
 - ▶ v rámci podniku i v rámci potravinového řetězce

Požadavky na sledovatelnost potravin živočišného původu

- ▶ Nařízení EU č. 931/2011
- ▶ Doklad při dodání potravin živočišného původu
 - ▶ přesný popis potravin
 - ▶ objem nebo množství potravin
 - ▶ jméno a adresa provozovatele potravinářského podniku, který potraviny odeslal
 - ▶ jméno a adresa odesílatele (vlastníka), pokud je odlišný
 - ▶ jméno a adresa provozovatele potravinářského podniku, kterému se potravina odesílá
 - ▶ jméno a adresa příjemce (vlastníka), pokud je odlišný
 - ▶ odkaz na dávku, šarži nebo případně zásilku
 - ▶ datum odeslání
- ▶ Povinnost aktualizovat informace, mít je k dispozici do doby, než lze oprávněně předpokládat, že potravina byla spotřebována, neprodleně poskytnout na vyžádání příslušnému orgánu

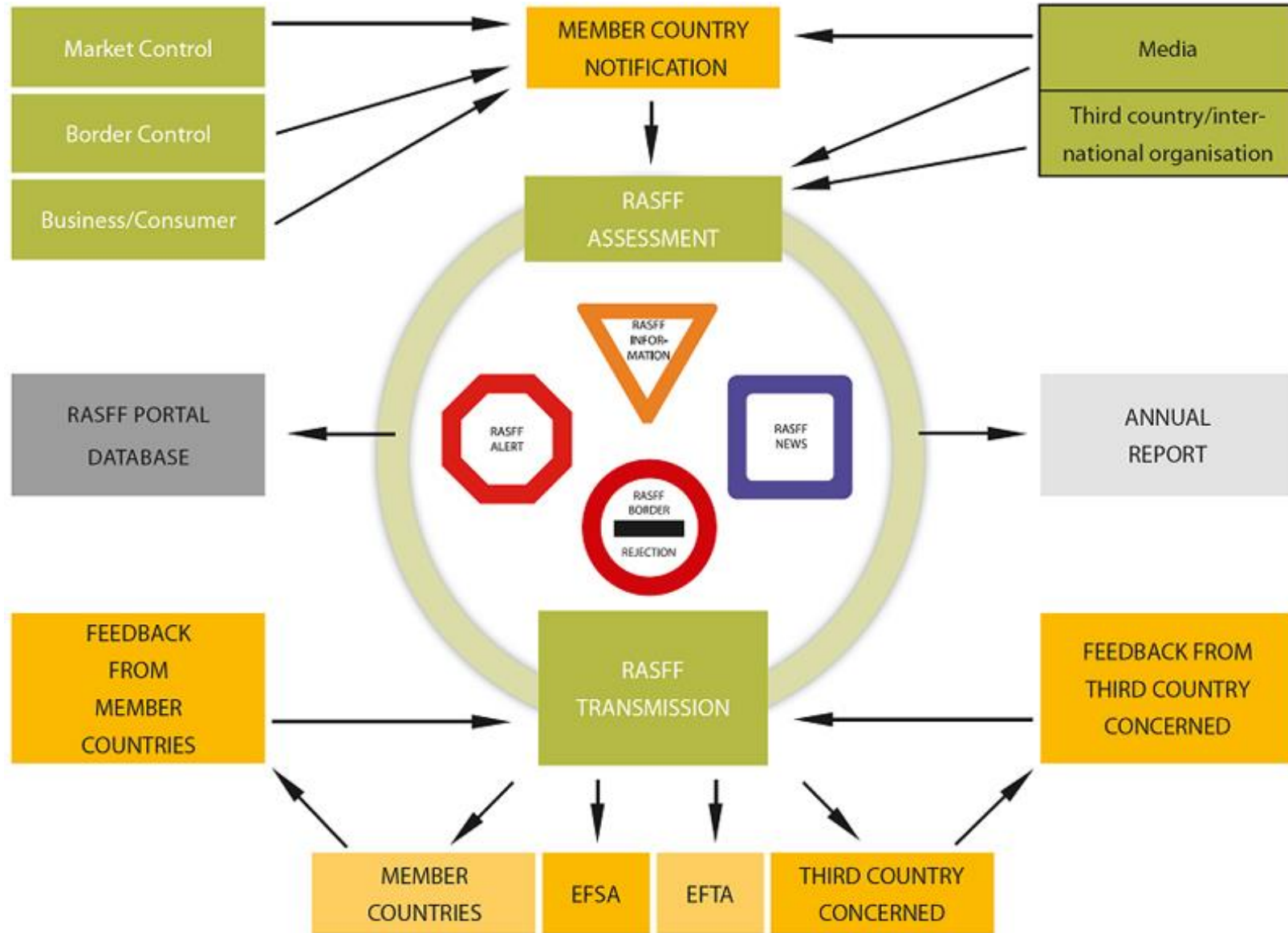
Systémy sledovatelnosti

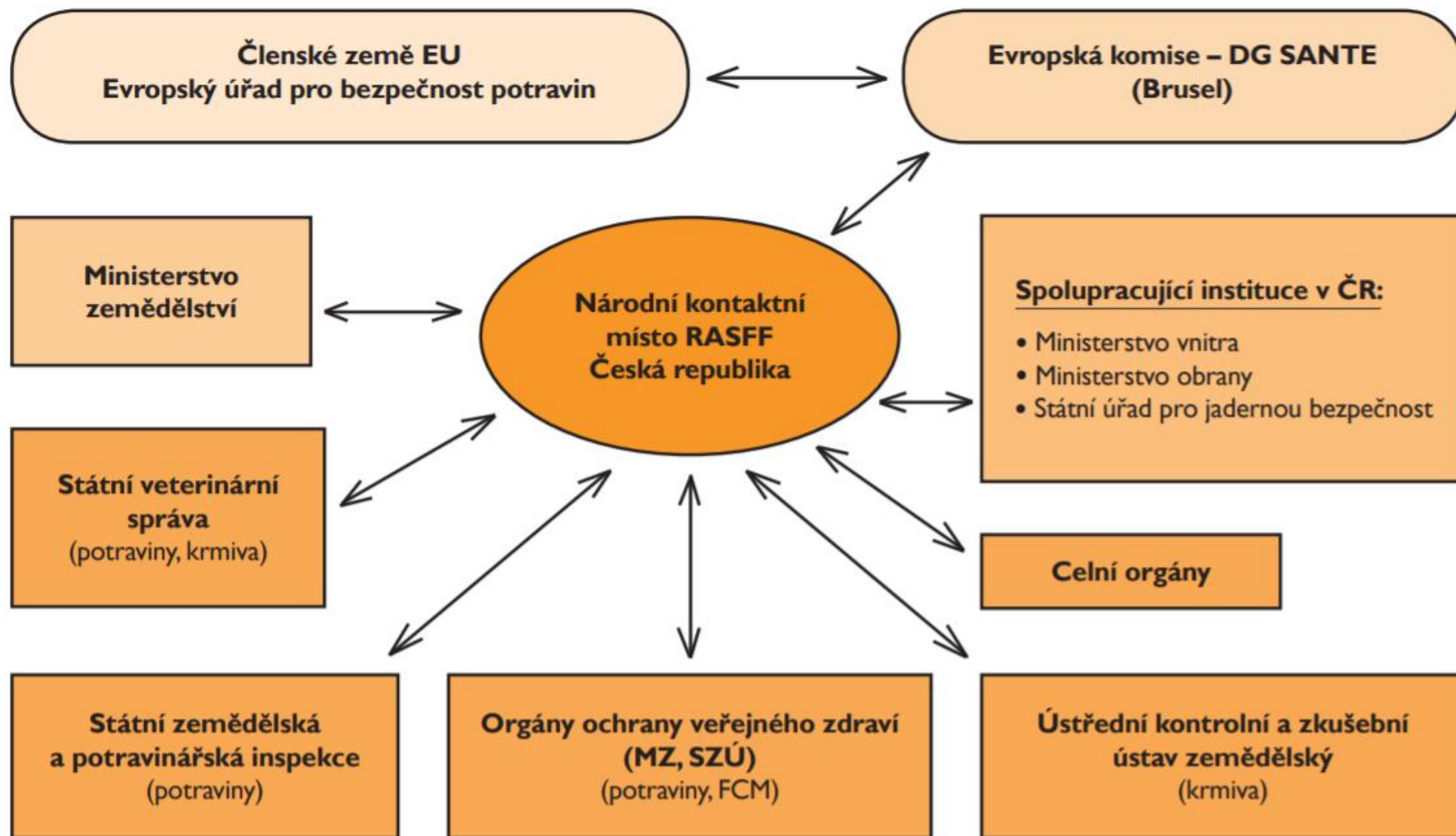
- ▶ TRACES (Trade Control and Expert System)
 - ▶ Elektronický obchodní řídicí a expertní systém Evropské komise
 - ▶ Nástroj pro efektivní dohledatelnost, výměnu informací a řízení rizik v rámci evropského trhu, včetně dovozů, zvířat, rozmnožovacích materiálu, potravin, krmiv a rostlin
 - ▶ Harmonizace dovozních dokumentů/certifikátů a vnitrounijních osvědčení a dokumentů
- ▶ Europhyt (European Union Notification System for Plant Health Interceptions)
 - ▶ Systém rychlého varování a oznamování o zadržovaných zásilkách rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů v mezinárodním obchodě kvůli přítomnosti škodlivého organismu, který představuje riziko zavlečení a rozšíření na území EU
- ▶ RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed)
 - ▶ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva

10 YEARS OF TRACES

TRACES tracks the movements of animals, products of animal origin, food and feed, live plants and plant products imported from outside the EU or travelling through the EU

Povinnosti
provozovatele
potravinářského
podniku

Rostlinná výroba

- Oznámení zahájení a ukončení činnosti
- Není-li třeba schválení

Živočišná výroba

- Chov hospodářských zvířat
 - Oznámení zahájení a ukončení činnosti
- Zacházení se živočišnými produkty dle nařízení EU č. 853/2004
 - Registrace
 - Prvovýroba, přeprava, skladování produktů nevyžadujících kontrolované teplotní podmínky nebo maloobchod
 - Schválení a registrace
 - Prohlídka na místě
 - Audity

Obecné
POVINNOSTI
PROVOZOVATELŮ
potravinářských
podniků

Dodržování požadavků potravinového práva, které se týkají jejich činnosti

- Technologické a hygienické požadavky ve všech fázích výroby a manipulace
- Smyslové, fyzikální, chemické a mikrobiologické požadavky na jakost potravin
- Požadavky pro druhy a přípustná množství toxikologicky významných látek v potravinách
- Zásady provozní a osobní hygieny
- Označování

Kontrola plnění těchto požadavků

- Vnitřní kontrolní postupy
- Od správné hygienické a výrobní praxe přes HACCP až po totální řízení kvality

Správná hygienická a výrobní praxe

Dodržování všech právně upravených hygienických požadavků, uplatnění hygienických pravidel a povinností v procesu výroby potravin a při jejím uvádění do oběhu

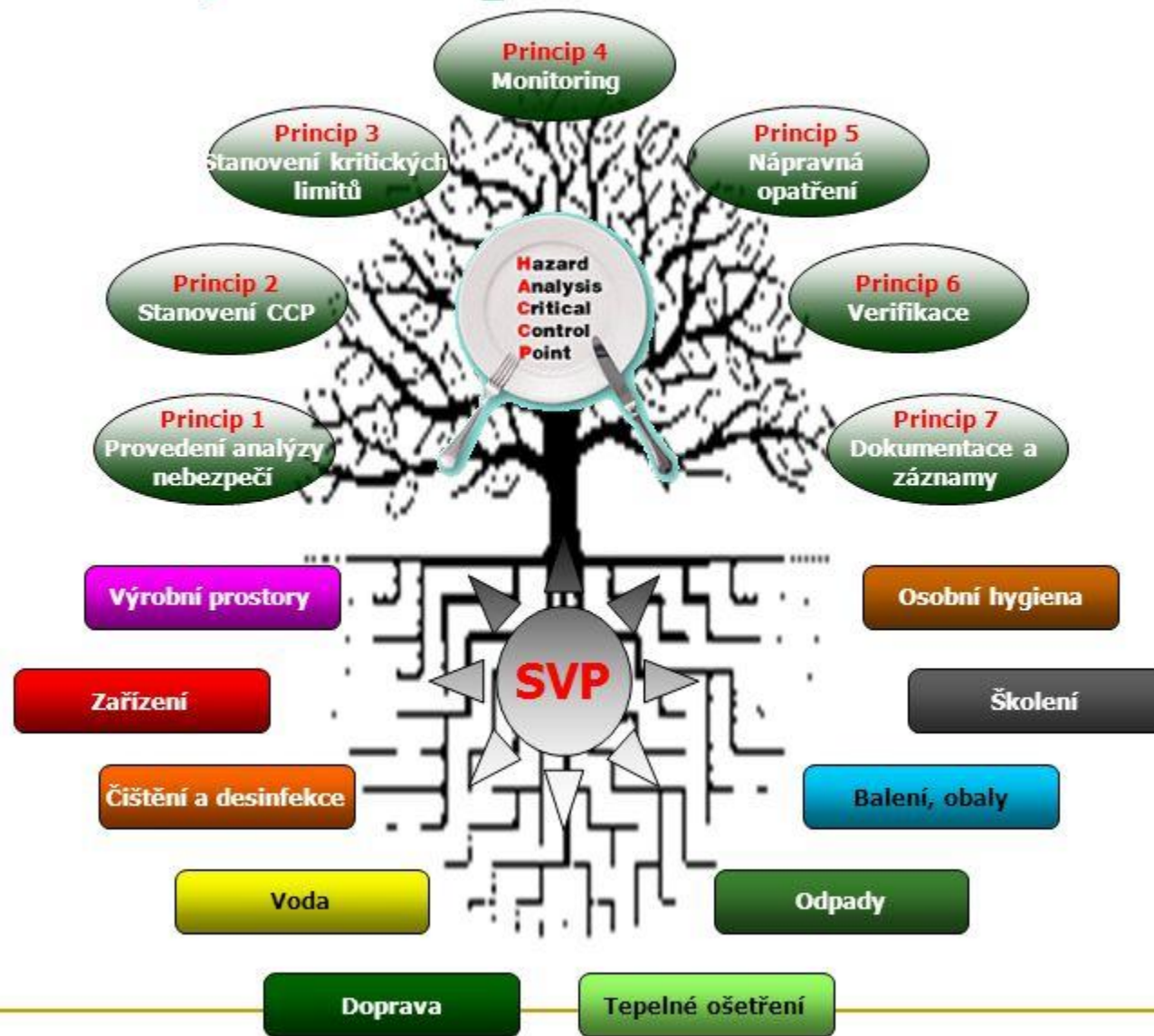
- Požadavky na lokalitu, budovy, vodu, odpady, nebezpečné látky, zařízení a dopravní prostředky
- Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců

Dodržování pravidel výrobního procesu ovlivňujících kvalitu výroby a zajišťujících dosažení bezpečného produktu

- Požadavky na suroviny, technologické postupy, teplotní režimy, sanitaci, dezinfekci, dezinfekci a deratizaci
- Správná zemědělská praxe

Příručky SHP a SVP = obecně formulované požadavky právních předpisů převedené do podmínek pro konkrétní typy potravinářských podniků ve formě doporučení

Správná výrobní praxe SVP x HACCP

Obecné
POVINNOSTI
PROVOZOVATELŮ
potravinářských
podniků

Zákaz uvádět na trh potraviny

- ne bezpečné
- klamavě označené nebo nabízené ke spotřebě klamavým způsobem
- s prošlým datem použitelnosti
- neznámého původu
- překračující nejvyšší přípustné úrovně kontaminace radionuklidy
- ozářené v rozporu s požadavky stanovenými
- ...

Neprodleně vyřadit z dalšího uvádění na trh potraviny

- potraviny s prošlým datem minimální trvanlivosti, které nejsou bezpečné
- nedostatečně a nesprávně označené
- neodpovídající stanoveným nebo deklarovaným požadavkům na jakost
- páchnoucí, pokud pach není charakteristickou vlastností výrobku, nebo jinak poškozené, deformované, znečištěné nebo zjevně chemicky nebo mikrobiologicky narušené

Hygienické požadavky

- ▶ **Obecné povinnosti**
 - ▶ Provozovatelé potravinářských podniků zabývajících se prvovýrobou a souvisejícími postupy (přeprava, skladování) dodržují obecná hygienická pravidla stanovená v části A přílohy I a všechny zvláštní požadavky stanovené nařízením (ES) č. 853/2004.
 - ▶ Provozovatelé potravinářských podniků provádějících činnosti v jakékoli fázi výroby, zpracování a distribuce potravin, které následují po fázích, na něž se vztahuje odstavec 1, dodrží všeobecné hygienické požadavky stanovené v příloze II a všechny zvláštní požadavky stanovené nařízením (ES) č. 853/2004.
- ▶ **Výjimky**
 - ▶ Domácí prvovýroba, příprava a spotřeba
 - ▶ Malá množství výrobků z prvovýroby/masa z drůbeže a zajícovců/zvěře konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, který je přímo dodává konečnému spotřebiteli
 - ▶ Maloobchod

Povinnosti
provozovatelů
potravinářských
podniků
- specifika
živočišné výroby

Schválení a registrace provozu

- Nařízení EU o hygieně potravin a VetZ

Povinnosti chovatele

- Označování a evidence zvířat (plemenářský zákon)

Informace o potravinovém řetězci

Povinnost provozovatele jatek/bourárny

Veterinární prohlídky jatečných zvířat a masa

- Před porázkou (kontrola označení a dokumentace, podmínek welfare a přepravy) = zdravotní potvrzení
- Po porážce = rozhodnutí o požitelnosti a označení zdravotní nezávadnosti
- Chlazení jatečně upravených těl

Požadavky na přemísťování a přepravu zvířat a živočišných produktů

- Veterinární osvědčení (§ 6 a 27 VetZ)
- Zdravotní potvrzení
 - potvrzení o zdravotním stavu zvířete a o nakažové situaci v místě původu

Hospodářská → Jatečná zvířata

- Chovatel
 - Informace o potravinovém řetězci (tzv. Prohlášení chovatele)
 - 24 hodin před přepravením na jatka (ne starší 3 dny)
 - Nákazový status hospodářství a zvířat
 - Informace o soukromém veterinární lékaři
 - Informace o veterinárních léčivých přípravcích a ošetřeních a ochranných lhůtách
 - Provozovatel jatek
 - Veterinární prohlídka
 - Před poražením = Osvědčení o zdravotní nezávadnosti pro živá zvířata
 - Po porážce
 - Úřední veterinární lékař
 - Porážkový protokol
 - Označení zdravotní nezávadnosti nebo identifikační označení (název země, číslo schválení zařízení)
 - Klasifikace jatečně upravených těl
 - způsob zařazování jatečně upravených těl jatečných zvířat do tříd jakosti (prasata, skot, ovce)
-

Označování potravin

Povinnost označování potravin

- ▶ na horizontální úrovni
- ▶ obecné požadavky platné pro všechny potraviny
- ▶ na vertikální úrovni
- ▶ zvláštní požadavky pro určité druhy potravin
- ▶ obchodní normy

Označování nebalených potravin

- Informační systém označování potravin
- V TĚSNÉ blízkosti potraviny
 - údaj obsahující jméno nebo obchodní název a adresu sídla PPP, který potravinu vyrobil;
 - údaj o množství hlavní složky v hmotnostních procentech, stanoví-li tak prováděcí právní předpis;
 - údaj o třídě jakosti, stanoví-li tak prováděcí právní předpis nebo přímo použitelný předpis EU;
 - název potraviny (zákonný, popisný nebo vžitý);
 - země nebo místo původu;
 - údaj podle čl. 10 odst. 1 nařízení (EU) č. 1169/2011
- V blízkosti MÍSTA NABÍZENÍ potraviny
 - datum minimální trvanlivosti nebo datum použitelnosti;
 - údaj o alergenech
 - další údaje, stanoví-li tak prováděcí právní předpis nebo přímo použitelný předpis EU.
- NA VYŽÁDÁNÍ spotřebitele se sdělí nebo jinou formou viditelně a snadno čitelně zpřístupní
 - seznam složek
 - procentuální vyjádření zdůrazněné složky
 - https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace/2014_PK%20CR_o_znacovani%20nebalen_potravin.pdf

Krmiva – pojem

- látka nebo výrobek, včetně doplňkových látek
- zpracované, částečně zpracované, nezpracované
- určené ke krmení zvířat orální cestou

Právní rámec bezpečnosti krmiv - unijní -

- **Nařízení o hygieně krmiv**
 - obecná pravidla pro hygienu krmiv
 - podmínky a postupy zajišťující dohledatelnost krmiv
 - podmínky a postupy pro registraci a schvalování provozoven
- **Nařízení o uvádění na trh a používání krmiv**
 - je bezpečné a nemá přímý nepříznivý vliv na životní prostředí ani na životní podmínky zvířat.
 - Je nezávadné, pravé, nefalšované, vhodné pro daný účel a běžné obchodní jakosti
 - je označeno, zabaleno a obchodně upraveno v souladu s tímto nařízením a dalšími platnými právními předpisy Společenství.
 - musí splňovat technická ustanovení týkající se nečistot a dalších chemických znaků
- **Nařízení o doplňkových látkách používaných ve výživě zvířat**
 - látky, mikroorganismy nebo přípravky, jiné než krmné suroviny a premixy, které se záměrně přidávají do krmiva nebo vody, aby splnily zejména některé z funkcí
 - Technologické, nutriční, senzorické, zootechnické, kokcidiostatika a histomonostatika
 - povolování uvedení doplňkových látek v krmivech na trh a jejich používání

Právní rámec bezpečnosti krmiv - národní -

► **Zákon o krmivech**

- Dozor, jak provozovatelé dodržují stanovené podmínky při výrobě, dovozu, přepravě, skladování, používání nebo uvádění na trh krmiv, doplňkových látek nebo premixů.
- Při výrobě, uvádění na trh a používání krmiv musí provozovatel krmivářského podniku dodržet obsah a limity nežádoucích látek, aby byla zajištěna zdravotní nezávadnost.
- Pro výrobu krmiv, doplňkových látek a premixů a ke krmení zvířat nesmí provozovatel použít produkty ke krmení obsahující nežádoucí látky, jestliže překračují limity stanovené prováděcím právním předpisem, nebo obsahující cizí předměty, které mohou ohrozit zdraví zvířat, příp. živé skladištní škůdce.

► **Zákon o veterinární péči**

- Veterinární kontrola zdravotní nezávadnosti krmiv
- Povinnost chovatele hospodářských zvířat k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a zdravotní nezávadnost jejich produktů, a ke krmení zvířat používat jen zdravotně nezávadná krmiva

Krmiva

➤ Schválení nebo registrace provozu → registr krmiv (subjekty a provozy)

- Krmné suroviny
- Krmné směsi
- Doplnkové látky
- Premixy

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2016

2016	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol
Výrobci krmných surovin	291	220
Výrobci krmných směsí registrovaní	209	442
Výrobci krmných směsí schválení	111	366
Výrobci doplňkových látek registrovaní	5	7
Výrobci doplňkových látek schválení	7	7
Výrobci premixů registrovaní	5	28
Výrobci premixů schválení	24	71
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	419	426
Mobilní výrobny	67	73
Dovozci	268	125
Distributoři	785	251
Dodavatelé	1341	687
Dopravci	1276	5
Prvovýrobci	28258	537

POVINNOSTI ČLENSKÉHO STÁTU

- ▶ Zajišťování dodržování potravinového práva
 - ▶ Provádění kontrol
 - ▶ Stanovení pravidel pro opatření a sankce při porušení potravinového práva
- ▶ Úřední kontroly
 - ▶ Víceleté národní plány kontrol
 - ▶ pravidelně, na základě rizik a s přiměřenou četností
 - ▶ bez předchozího upozornění (s výjimkami)
 - ▶ nestrannost, kvalita a jednotnost, příp. koordinovanost
 - ▶ průhlednost a důvěrnost
 - ▶ interní nebo externí audity

Nariadení EU o úřední kontrole

- Společná pravidla pro úřední kontroly s cílem zajistit, že jsou správně uplatňována a prosazována právní předpisy týkající se zemědělsko-potravinového řetězce v oblasti ochrany lidského zdraví, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat a zdraví rostlin.
- Působnost
 - potraviny a bezpečnost potravin, důvěryhodnost a nezávadnost v jakékoli fázi produkce, zpracování a distribuce,
 - využívání geneticky modifikovaných organismů pro účely produkce potravin a krmiv,
 - krmiva a bezpečnost krmiv v jakékoliv fázi jejich produkce, zpracování, distribuce a použití,
 - zdraví a dobré životní podmínky zvířat,
 - ekologická produkce a označování.
- Četnost a zaměření kontrol dle rizika
 - Referenční laboratoře EU a národní referenční laboratoře
- Pravidla financování – poplatků

Státní
správa v
oblasti
bezpečnosti
potravin

Ministerstvo zemědělství

- Státní zemědělská a potravinářská inspekce
- Orgány veterinární správy
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Ministerstvo zdravotnictví

- Orgány ochrany veřejného zdraví
 - Krajské hygienické stanice

Ministerstvo financí

- Generální ředitelství cel
 - Celní úřady

Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Kontrola a dozor v oblasti potravin a krmiv

Státní zemědělská a
potravinářská inspekce

Státní veterinární správa

Krajské hygienické stanice

Ústřední kontrolní a
zkušební ústav zemědělský

Státní kontrola a dozor

SZPI

- pro výrobu potravin, pro balení, krájení nebo jiný způsob dělení potravin a pro uvádění potravin na trh
- pro vstup a dovoz potravin ze třetích zemí
- pro provozování stravovacích služeb

SVS

- pro výrobu, skladování, přepravu, dovoz a vývoz potravin živočišného původu a pro balení, krájení nebo jiný způsob dělení potravin živočišného původu, které probíhá v zařízeních schválených pro tyto činnosti podle veterinárního zákona
- pro uvádění potravin živočišného původu na trh v tržnicích a na tržištích, pro uvádění potravin živočišného původu na trh v prodejních úsecích a prodejnách jiných než samoobslužných, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže nebo vajec, pro uvádění zvěřiny na trh a při příchodu potravin živočišného původu z členských států Evropské unie v prodejních potravin, pokud jsou místy určení
- pro provádění klasifikace těl jatečných zvířat
- pro uvádění nezpracovaných těl nebo částí těl živočichů, mléka, mleziva, vajec nebo včelích produktů na trh při provozování stravovacích služeb

KHS

- pro provozování stravovacích služeb
- při zjišťování příčin poškození nebo ohrožení zdraví a zamezení šíření infekčních onemocnění nebo jiného poškození zdraví z potravin

Státní kontrola a dozor

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

- dozorová a zkušební činnost na úseku krmiv a sledování rizikových látek a kontaminantů v krmivech
- rostlinolékařská péče

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv

- regulace výroby, kontroly jakosti, distribuce a používání veterinárních léčiv a veterinárních přípravků

Česká obchodní inspekce

- Zákon o ochraně spotřebitele
 - Poctivost prodeje výrobků a poskytování služeb

Opatření k
nápravě a
odpovědnost

Široké spektrum opatření k nápravě

- V návaznosti na unijní právní předpisy
- V návaznosti na vnitrostátní právní předpisy
- Mimořádná/zvláštní opatření

Uplatňování odpovědnosti za přestupky a ukládání správních trestů

- V režimu jednotlivých právních předpisů

Kontrola
podmíněnosti
Povinné
požadavky na
hospodaření
Oblast
veřejného
zdraví, zdraví
zvířat a rostlin

Požadavky potravinového práva PPH 4

Požadavky ochrany zdraví zvířat PPH 5

Požadavky na prevenci, tlumení a eradikaci některých
nákaz zvířat (TSE) PPH 9

Požadavky na používání přípravků na ochranu rostlin PPH10

Blíže viz <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/kontroly-podminenosti-cross-compliance/>

Evropská kontrola bezpečnosti potravin a krmiv

- ▶ Povinnost EK zpracovat a předložit výroční zprávu o celkovém fungování kontrol v členských státech
- ▶ **Health and Food Audits and Analysis Directorate** (dříve FVO)
 - ▶ Kontrola kontroly
 - ▶ Obecné a zvláštní audit v členských státech i třetích zemích
 - ▶ Souhrnné zprávy
 - ▶ Opatření: dialog, školení, řízení o porušení smlouvy
- ▶ Mimořádná opatření
 - ▶ pozastavení uvádění potravin na trh nebo jejich používání z dotčeného státu
 - ▶ pozastavení dovozu z dotčené třetí země
 - ▶ stanovení zvláštních podmínek pro potraviny
 - ▶ jiné vhodné dočasné opatření

Politika kvality
zemědělských
produktů

Rozmanitost

Tradice

Regionálnost

Značky kvality potravin

Označování kvality zemědělských produktů

Označování
kvality
potravin

Nařízení EU 1151/2012

- Zemědělské produkty a potraviny

Nařízení EU 1308/2013

- Víno

Nařízení EU 110/2008

- Lihoviny

Nařízení EU 251/2014

- Aromatizovaná vína

Označování kvality potravin

- Evropské
 - Zaručená tradiční specialita (TSG)
 - Chráněné označení původu (PGI)
 - Chráněné zeměpisné označení (PDO)
 - Zeměpisné označení lihovin a aromatizovaných vín (GI)
 - Biopotravina
- České – podpora kvalitních potravin v gesci Mze a SZIF
 - Česká potravina = dobrovolné označení potravin českého původu v souladu s § 9b zákona o potravinách
 - Klasa
 - Regionální potravina
 - Biopotravina

Právní rámeček nakládání GMO a pěstování GMP

Směrnice 2001/18/ES o záměrném uvolňování GMO do životního prostředí

Nařízení EU č. 1829/2003 o GM potravinách a krmivech

Nařízení EU č. 1830/2003 o sledovatelnosti a označování GMO a sledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z GMO

Nařízení EU č. 1946/2003 o přeshraničních pohybech GMO

Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s GMO a GMP

Prováděcí vyhláška č. 209/2004 Sb.

Zákon o zemědělství

Prováděcí vyhláška č. 89/2006 Sb.

ZÁSADY potravinového práva

- Předběžná opatrnost
- přijímání nezbytných předběžných opatření v rámci managementu rizika za předpokladu, že
- na základě dostupných informací existuje možnost škodlivých účinků na zdraví
- a zároveň přetrvává vědecké nejistota a není možné provést úplné hodnocení rizik
- dočasnost a proporcionalita opatření

Geneticky modifikované organismy, plodiny a produkty

Způsoby nakládání

- Uzavřené nakládání
 - Laboratorní pokusy
 - Oznámení – MŽP – souhlas
- Uvádění do životního prostředí
 - Žádost – MŽP – Komise a členské státy (stanovisko) – povolení
- Polní pokusy

Uvádění na trh

- Pěstování, dovoz, prodej
 - Jako potravina nebo krmivo – viz níže
 - Jako jiný produkt – MŽP (hodnotící zpráva) – Komise (stanovisko EFSA) a členské státy – rozhodnutí MŽP

Registry

- [MŽP](#)
- https://www.mzp.cz/cz/aktualni_informace
- [EU](#)

„Komerční“ pěstování GM plodin

Podcast: Nebojte se geneticky upravených plodin. Zákony EU jsou přísné, míní Malinová

Povolování geneticky modifikovan ých plodin a produktů v EU

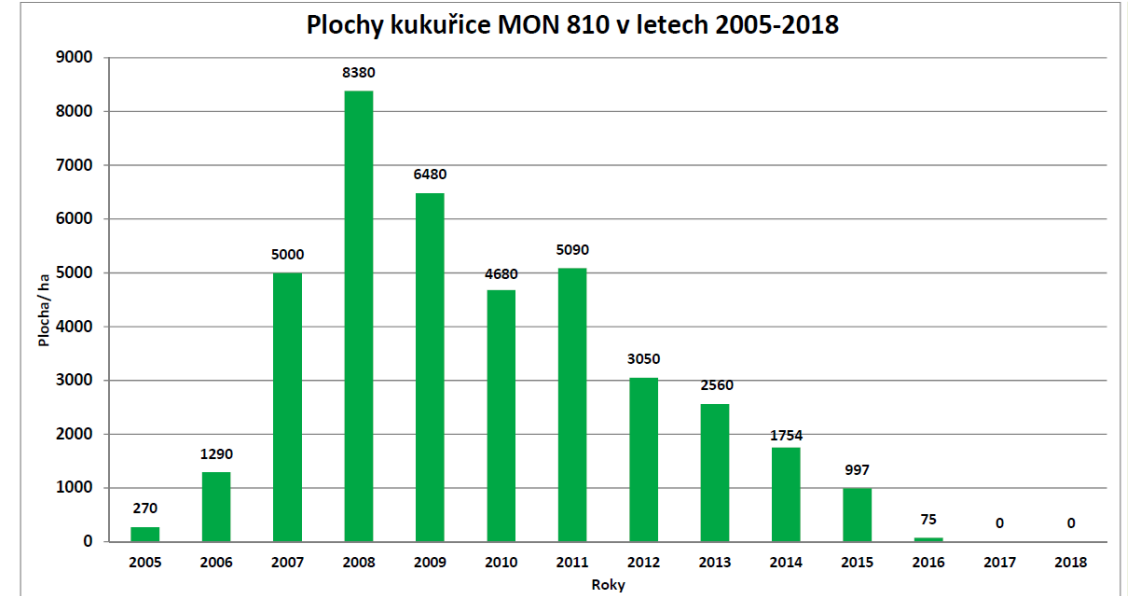
Povolovací proces (case to case) – žádost

- Ministerstvo zemědělství
 - Přijetí a administrativní posouzení žádosti
- EFSA
 - Postup při podání žádosti
 - Vyjádření veřejnosti a členských států
 - Vědecké stanovisko
- Evropská komise
 - Návrh rozhodnutí
- Stálý výbor při EK/Odvolací výbor při EK
 - Rozhodování členských států kvalifikovanou většinou
- Evropská komise
 - Konečné rozhodnutí → zápis do GMO registru

Post-autorizační opatření

- Opt-out opatření členského státu
 - Zákaz/omezení pěstování dle směrnice EU 412/2015

Monitoring a kontrola

Geneticky modifikovaná kukuřice, označovaná také jako MON810 nebo „Bt-kukuřice“ je na území ČR jedinou povolenou GM plodinou pro komerční pěstování. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis*, který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. GM kukuřice se v ČR v roce 2020, stejně jako v předchozích dvou letech, nepěstovala žádná. V roce 2016 se GM kukuřice pěstovala prozatím naposledy. Důvodem rapidního poklesu je velmi obtížné uplatnění na trhu, dále požadavek GMO free mléka, administrativní náročnost a podmínka dodržování pravidla sousedství s běžnými plodinami.

Povinnosti při pěstování GM plodiny v ČR

<https://www.szif.cz/cs/lpis-evidence-pestovani-GMO>

Informační povinnost vůči

SZIF

Uživatel sousedního pozemku

Povinnost dodržovat
minimální odstupové
vzdálenosti

Ochrana konvenčních (70 m) a
ekologických (200 m) pěstitelů

• Obseť

**Předcházení přeshraniční
kontaminace (400 m)**

Označování sklizených
plodin

„Tento produkt obsahuje geneticky
modifikované organismy“

Evidence a archivace údajů o pěstování

[GMO bez obalu Zelený průvodce](#)

GMO a ekologická produkce

- ▶ Zákaz používání GMO
 - ▶ Hospodářské subjekty mohou předpokládat, že při produkci zakoupených potravinových a krmivových produktů, nejsou-li tyto označeny nebo není-li k nim přiložen dokument podle uvedených nařízení, nebyly použity žádné GMO nebo produkty získané z GMO, pokud neobdrží jiné informace, podle nichž označení dotyčných produktů těmto nařízením nevyhovuje.
- ▶ Zbytková kontaminace v souladu s nařízením č. 1829/2003
 - ▶ podíl materiálu, který obsahuje GMO, sestává se z nich nebo je z nich vyroben, v jednotlivých složkách, z nichž se tato potravin/krmivo skládá, není vyšší než 0,9 %, za předpokladu, že přítomnost tohoto materiálu je náhodná nebo ji nelze technicky zabránit
 - ▶ organizační opatření k minimalizaci rizika kontaminace
 - ▶ Tam, kde sousedí ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel učinit vhodná opatření, kterými sníží riziko škodlivých vlivů na jím ekologicky obhospodařované pozemky, a to na nejnížší možnou míru; takovými opatřeními jsou zejména výsadba živých plotů, větrolamů, pásů zeleně, izolačních travnatých pásů nebo zřízení cest
 - ▶ pravidla koexistence